

УДК 657+657.6

Т. О. Меліхова,

д. е. н., професор, завідувач кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту,
Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні ЗНУ, м. Запоріжжя
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9934-8722>

Л. А. Птіцина,

к. е. н., доцент кафедри облік, аналіз, оподаткування та аудит,
Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні ЗНУ, м. Запоріжжя
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-2254-1178>

А. Є. Бруй,

магістрант кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту,
Інженерний навчально-науковий інститут ЗНУ, м. Запоріжжя
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-3114-2587>

DOI: 10.32702/2306-6792.2023.23.34

УДОСКОНАЛЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ, ФІНАНСОВОГО І ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ДЛЯ ПРАВИЛЬНОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ У ФІНАНСОВІЙ І ПОДАТКОВІЙ ЗВІТНОСТІ З МЕТОЮ АНАЛІЗУ ОПТИМАЛЬНОГО ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ У СИСТЕМІ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ

T. Melikhova,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Accounting, Analysis, Taxation and Audit,
Engineering Educational and Scientific Institute im. YU.M. Potebni of Zaporizhzhya National University, Zaporizhzhya
L. Pticyna,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting,
Analysis, Taxation and Audit, im. YU.M. Potebni of Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhya

A. Brui,

Master's student, Engineering Educational and Scientific Institute
im. YU.M. Potebni of Zaporizhzhya National University, Zaporizhzhya

IMPROVEMENT OF TAXATION, FINANCIAL AND TAX ACCOUNTING AND CONTROL OF INCOME TAX FOR THE CORRECTNESS OF THE DISPLAY IN FINANCIAL AND TAX REPORTING FOR THE PURPOSE OF ANALYZING THE OPTIMAL TAX BURDEN IN THE TAX POLICY SYSTEM

У результаті фінансово-господарської діяльності у підприємств на загальній системі оподаткування формується фінансовий результат та розраховується податок на прибуток за даними фінансового та податкового обліку. Правильність нарахування та своєчасність сплати податку на прибуток, а також подання фінансової та податкової звітності потребує здійснення ефективного контролю за ним. Тому, актуальною проблемою на сьогодні стає облік та контроль за оподаткуванням податком на прибуток та складанням фінансової та податкової звітності, а також аналіз податкового навантаження у системі податкової політики.

Метою роботи є удосконалення оподаткування, фінансового і податкового обліку та контролю податку на прибуток для правильності відображення у фінансовій і податковій звітності з метою аналізу оптимального податкового навантаження у системі податкової політики.

Метою контролю податку на прибуток є встановлення правильності ведення фінансового та податкового обліку, своєчасності нарахування та сплати податку на прибуток, подання фінансової та податкової звітності, а також проведення аналізу податкового навантаження.

Завдання проведення внутрішнього контролю податку на прибуток — це перевірка: правильності складання Декларації з податку на прибуток, розрахунку авансового внеску з податку на прибуток підприємств на суму виплачених дивідендів (прирівняних до них платежів), інформації щодо нарахованої амортизації, наявності поданих до Податкової декларації з податку на прибуток підприємств форм фінансової звітності за звітний (податковий) період, розрахунку різниці між сумою загального мінімального податкового зобов'язання та загальною сумою сплачених податків, зборів, платежів та витрат на оренду земельних ділянок, правильності розрахунку прибутку, що звільняється від оподаткування.

У роботі удосконалена методика проведення контролю податку на прибуток, яка на відміну від існуючих включає: анкету, загальний план перевірки, програму перевірки, робочі документи. Запропонована методика проведення контролю податку на прибуток надасть змогу охопити всі аспекти фінансового та податкового обліку податку на прибуток, вчасно виявити порушення у фінансової та податкової звітності.

З метою удосконалення фінансового, управлінського та податкового обліку пропонуємо форми Довідкових відомостей з: розрахунку різниці, що виникають при нарахуванні амортизації необоротних активів, забезпечення для відшкодування наступних (майбутніх) витрат, визначення резерва сумнівних боргів або резерв очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів). Для узагальнення даних податкової та фінансової звітності запропонована довідкова відомість розрахунку податку на прибуток за даними бухгалтерського та податкового обліку. Пропонується проводити аналіз податкового навантаження податку на прибуток за результатами роботи підприємства. Це допоможе скоротити час на формування та обробку цих документів, попередить можливість неправильного документообігу, оскільки буде використовуватися розроблені шаблони цих документів.

As a result of the financial and economic activity of enterprises on the general taxation system, the financial result is formed and the income tax is calculated based on the data of financial and tax accounting. Correct calculation and timely payment of income tax, as well as submission of financial and tax reporting, require effective control over it. Therefore, accounting and control over income tax taxation and preparation of financial and tax reporting, as well as analysis of the tax burden in the tax policy system, are becoming an urgent problem today.

The purpose of the work is to improve taxation, financial and tax accounting and income tax control for the correctness of reflection in financial and tax reporting with the aim of analyzing the optimal tax burden in the tax policy system.

The purpose of income tax control is to establish the correctness of financial and tax accounting, the timeliness of income tax assessment and payment, the submission of financial and tax reports, as well as the analysis of the tax burden.

The task of conducting internal control of the income tax is to check: the correctness of the preparation of the Income Tax Declaration, the calculation of the advance payment on the income tax of enterprises for the amount of dividends paid (payments equated to them), information on accrued depreciation, the presence of tax returns submitted to the Tax Declaration on the profit of enterprises, the forms of financial reporting for the reporting (tax) period, the calculation of the difference between the amount of the total minimum tax liability and the total amount of paid taxes, fees, payments and expenses for the lease of land plots, the correctness of the calculation of the profit that is exempt from taxation.

The work improved the method of conducting income tax control, which, unlike the existing ones, includes: a questionnaire, a general inspection plan, an inspection program, working documents. The proposed method of conducting income tax control will make it possible to cover all aspects of financial and tax accounting of income tax, to detect violations in financial and tax reporting in a timely manner.

In order to improve financial, management and tax accounting, we offer forms of Reference information on: calculation of the difference arising from the calculation of depreciation of non-current assets, provision for reimbursement of subsequent (future) expenses, determination of the reserve for doubtful debts or the reserve for expected credit losses (decrease in the usefulness of assets). In order to generalize the data of tax and financial reporting, a reference statement of income tax calculation based on accounting and tax accounting data is proposed. It is proposed to conduct an analysis of the tax burden of income tax based on the results of the enterprise. This will help to reduce the time for the formation and processing of these documents, prevent the possibility of incorrect document circulation, since the developed templates of these documents will be used.

Ключові слова: фінансовий облік, податковий облік, управлінський облік, оподаткування, податкова звітність, фінансова звітність, контроль, аналіз, податкове навантаження, податкова політика.

Keywords: financial accounting, tax accounting, management accounting, taxation. tax reporting, financial reporting, accounting, analysis, tax burden, tax policy.

ВСТУП

У результаті фінансово-господарської діяльності у підприємств на загальній системі оподаткування формується фінансовий ре-

зультат та розраховується податок на прибуток за даними фінансового та податкового обліку. Правильність нарахування та своєчасність сплати податку на прибуток, а також подання

фінансової та податкової звітності потребує здійснення ефективного контролю за ним. Тому, актуальною проблемою на сьогодні стає облік та контроль за оподаткуванням податком на прибуток та складанням фінансової та податкової звітності, а також аналіз податкового навантаження у системі податкової політики.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблемними питаннями оподаткування, обліку та контролю податку на прибуток займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені: Бутинець Ф.Ф., Кулаковська Л.П., Макаренко А.П., Піча Ю.В., Сахарцева І.І., Усач Б.Ф. та інші. Авторі розглядають дане питання зі своєї точки зору та акцентують увагу на різних аспектах ведення обліку та проведення аудиту податку на прибуток. Проте саме питання оподаткування, ведення фінансового, управлінського та податкового обліку та контролю податку на прибуток, аналізу податкового навантаження у системі податкової політики розкрито недостатньо і потребує подальшого дослідження.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою роботи є удосконалення оподаткування, фінансового і податкового обліку та контролю податку на прибуток для правильності відображення у фінансовій і податковій звітності з метою аналізу оптимального податкового навантаження у системі податкової політики.

Метою контролю податку на прибуток є встановлення правильності ведення фінансового та податкового обліку, своєчасності нарахування та сплати податку на прибуток, подання фінансової та податкової звітності, а також проведення аналізу податкового навантаження.

Завдання проведення внутрішнього контролю податку на прибуток — це перевірка: правильності складання Декларації з податку на прибуток, розрахунку авансового внеску з податку на прибуток підприємств на суму виплачених дивідендів (прирівняних до них пла-

Таблиця 1. Тест внутрішнього контролю податку на прибуток

№	Зміст питання	Варіанти відповіді			
		Інформація відсутня	Так	Ні	Примітки
1	Чи є підприємство платником податку на прибуток?				
2	Чи були виявлені шахрайство при перевірці податку на прибуток?				
3	Чи подається підприємством Декларація з податку на прибуток?				
4	Чи подається підприємством додаток АВ до Декларації розрахунок авансового внеску з податку на прибуток підприємств на суму виплачених дивідендів (прирівняних до них платежів)?				
5	Чи подається підприємством додаток АМ до Декларації про інформацію щодо нарахованої амортизації?				
6	Чи подається підприємством додаток ВП до Декларації про розрахунок податкових зобов'язань за період, у якому виявлено помилку?				
7	Чи подається підприємством додаток ДІА до Декларації про розрахунок податку на операції резидента Дія Сіті – платника податку на особливих умовах?				
8	Чи подається підприємством додаток ЗП до Декларації про зменшення нарахованої суми податку?				
9	Чи подається підприємством додаток КІК до Декларації про розрахунок прибутку контрольованої іноземної компанії?				
10	Чи подається підприємством додаток МПЗ до Декларації про розрахунок різниці між сумою загального мінімального податкового зобов'язання та загальною сумою сплачених податків, зборів, платежів та витрат на оренду земельних ділянок?				
11	Чи подається підприємством додаток МПЗ-3 до Декларації про розрахунок загального мінімального податкового зобов'язання?				
12	Чи подається підприємством додаток ОВ до Декларації?				
13	Чи подається підприємством додаток ПЗ до Декларації про розрахунок прибутку, що звільняється від оподаткування?				
14	Чи подається підприємством додаток ПН до Декларації про розрахунок (звіт) податкових зобов'язань нерезидентів, якими отримано доходи із джерелом їх походження з України?				
15	Чи подається підприємством додаток ПП до Декларації з інформації про суми податкових пільг?				
15	Чи подається підприємством додаток РІ до Декларації про різниці?				
16	Чи подається підприємством додаток ТЦ до Декларації про самостійне коригування ціни контрольованої операції і сум податкових зобов'язань платника податку?				
17	Чи подається підприємством додаток ЦП до Декларації?				

Джерело: складено авторами.

тежів), інформації щодо нарахованої амортизації, наявності поданих до Податкової декларації з податку на прибуток підприємств форм фінансової звітності за звітний (податковий) період, розрахунку різниці між сумою загального мінімального податкового зобов'язання та загальною сумою сплачених податків, зборів, платежів та витрат на оренду земельних ділянок, правильності розрахунку прибутку, що звільняється від оподаткування.

Тест внутрішнього контролю податку на прибуток подано в таблиці 1. У програмі внутрішнього контролю податку на прибуток відображені основні процедури для вирішення основних завдань перевірки.

Одержавши в процесі попереднього планування дані, приступають до розробки загального плану внутрішнього контролю податку на прибуток (табл. 2).

Програму внутрішнього контролю податку на прибуток наведено в таблиці 3.

Для вирішення поставлених завдань контролю податку на прибуток пропонуємо робочі документи аудитора (табл. 4—8), які на думку авторів стануть обґрунтованими доказами якісного проведення перевірки.

Для фінансового, управлінського та податкового обліку не всі необхідні документи мають встановлену форму, тому деякі складаються у довільній формі, але це потребує додаткового часу та є вірогідність пропуску інформації. Для удосконалення фінансового, управлінського та податкового обліку пропонуємо форми наступних Довідкових відомостей з: розрахунку різниці, що виникають при

Таблиця 2. Загальний план проведення внутрішнього контролю податку на прибуток

Етап аудиторської перевірки	Аудиторські процедури	Аудиторські докази	Період проведення	Виконавці
Підготовчий	Знайомство з нормативно-правовою базою, що регламентує порядок нарахування, сплати, ведення обліку та складання звітності податку на прибуток	Законодавчі акти Звіти попередніх, перевірок, накази.		
Основний	Перевірка правильності складання Декларації з податку на прибуток Перевірка розрахунку авансового внеску з податку на прибуток підприємств на суму виплачених дивідендів (прирівняних до них платежів) Перевірка інформації щодо нарахуваної амортизації Перевірка наявності поданих до Податкової декларації з податку на прибуток підприємств форм фінансової звітності за звітний (податковий) період Перевірка розрахунку різниці між сумою загального мінімального податкового зобов'язання та загальною сумою сплачених податків, зборів, платежів та витрат на оренду земельних ділянок Перевірка правильності розрахунку прибутку, що звільняється від оподаткування	Журнал 3, головна книга, Баланс, Звіт про фінансові результати, Декларація з податку на прибуток		
Завершальний	Складання звіту за результатами перевірки	Звіт		

Джерело: складено авторами.

Таблиця 3. Програма внутрішнього контролю податку на прибуток

№	Мета	Перелік процедур	Критерії якості	Докази	Код робочого документа	Період проведення	Виконавець	Примітки
1	Впевнитись у правильності складання Декларації з податку на прибуток	Перевірка правильності складання Декларації з податку на прибуток	А, Б, Г, Є	Декларація з податку на прибуток	ПП-1			
2	Впевнитись у правильності розрахунку авансового внеску з податку на прибуток підприємств на суму виплачених дивідендів (прирівняних до них платежів)	Перевірка розрахунку авансового внеску з податку на прибуток підприємств на суму виплачених дивідендів (прирівняних до них платежів)	А, Б, Г, Є	Додаток до декларації розрахунок авансового внеску з податку на прибуток підприємств на суму виплачених дивідендів (прирівняних до них платежів)	ПП-2			
3	Впевнитись у правильності інформації щодо нарахуваної амортизації	Перевірка інформації щодо нарахуваної амортизації	А, Б, Г, Є	Додаток до декларації інформація щодо нарахуваної амортизації	ПП-3			
	Впевнитись у наявності поданих до Податкової декларації з податку на прибуток підприємств додатків - форм фінансової звітності за звітний (податковий) період	Перевірка наявності поданих до Податкової декларації з податку на прибуток підприємств форм фінансової звітності за звітний (податковий) період	А, Б, Г, Є	Фінансова звітність	ПП-4			
	Впевнитись у правильності розрахунку різниці між сумою загального мінімального податкового зобов'язання та загальною сумою сплачених податків, зборів, платежів та витрат на оренду земельних ділянок	Перевірка правильності розрахунку різниці між сумою загального мінімального податкового зобов'язання та загальною сумою сплачених податків, зборів, платежів та витрат на оренду земельних ділянок	А, Б, Г, Є	Розрахунок різниці між сумою загального мінімального податкового зобов'язання та загальною сумою сплачених податків, зборів, платежів та витрат на оренду земельних ділянок	ПП-5			
	Впевнитись у правильності розрахунку прибутку, що звільняється від оподаткування	Перевірка правильності розрахунку прибутку, що звільняється від оподаткування	А, Б, Г, Є	Розрахунок прибутку, що звільняється від оподаткування				

Критерії якості перевірки: наявність - А; правдивість - Б; права та зобов'язання - В; повнота - Г; вимірювання - Д; оцінку вартості - Е; подання і розкриття - Є.

Джерело: складено авторами.

Таблиця 4. Робочий документ контролера ПП-1 з перевірки правильності складання Декларації з податку на прибуток

Показники	Код рядка	За даними підприємства	За даними контролю	Відхилення
1	2	3	4	5
Дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку	01			
Фінансовий результат до оподаткування (прибуток або збиток), визначений у фінансовій звітності відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності (+, -)	02			
Різниця, які виникають відповідно до Податкового кодексу України (+, -)	03 РІ			
Об'єкт оподаткування (рядок 02 + рядок 03РІ) (+, -)	04			
Прибуток, звільнений від оподаткування, або збиток від діяльності, прибуток від якої звільнений від оподаткування (+, -)	05 ПЗ			
Податок на прибуток ((позитивне значення) (рядок 04 – рядок 05ПЗ) x $\frac{5}{100}$)	06			
Податок на прибуток контрольованої іноземної компанії	06.1 КІК			
Податок на прибуток у вигляді мінімального податкового зобов'язання	06.2 МПЗ			
Податок на прибуток резидента Дія Сіті – платника податку на особливих умовах (+, -)	06.3 ДІА			
Податок на прибуток з об'єктів оподаткування, визначених окремо ((позитивне значення) (рядок 06.4.1 + рядок 06.4.2) x $\frac{5}{100}$):	06.4			
Сума перевищення ціни, визначеної за принципом «втягнутої руки», над договірною (контрактною) вартістю реалізованих товарів (робіт, послуг) при здійсненні контрольованих операцій платником податку	06.4.1			
Сума перевищення договірної (контрактної) вартості придбаних товарів (робіт, послуг) над ціною, визначеною за принципом «втягнутої руки» при здійсненні контрольованих операцій платником податку ⁴	06.4.2			
Дохід за договорами страхування, співстрахування і перестрахування, визначений підпунктом 141.1.2 пункту 141.1 статті 141 розділу III Податкового кодексу України, у тому числі:	07			
за договорами з довгострокового страхування життя, договорами добровільного медичного страхування та договорами страхування у межах недержавного пенсійного забезпечення, зокрема договорами страхування додаткової пенсії, та визначений підпунктами 14.1.52, 14.1.52, 14.1.52 і 14.1.116 пункту 14.1 статті 14 розділу I Податкового кодексу України	07.1			
страхові платежі, страхові внески, страхові премії за договорами перестрахування	07.2			
Податок на дохід за договорами страхування ((рядок 07 – рядок 07.1 – рядок 07.2) x $\frac{6}{100}$)	08			
Сума доходу, отриманого від діяльності з випуску та проведення лотерей (рядок 09.1 + рядок 09.2), у тому числі:	09			
сума доходу, що залишився після формування призового (виграшного) фонду (позитивне значення (рядок 09.1.1 – рядок 09.1.2)):	09.1			
загальна сума доходів, отриманих від прийняття ставок у лотереї	09.1.1			
сума сформованого призового (виграшного) фонду лотереї відповідно до умов її проведення	09.1.2			
сума безнадійної заборгованості, визначеної підпунктом «е» підпункту 14.1.11 пункту 14.1 статті 14 розділу I Податкового кодексу України	09.2			
Податок на дохід, отриманий від діяльності з випуску та проведення лотерей за звітний (податковий) період (рядок 09 x $\frac{7}{100}$)	10			
Сума доходу, отриманого від діяльності з проведення азартних ігор з використанням гральних автоматів	11			
Податок на дохід від діяльності з проведення азартних ігор з використанням гральних автоматів за звітний (податковий) період (рядок 11 x $\frac{8}{100}$)	12			
Сума доходу від букмекерської діяльності, азартних ігор (у тому числі казино), крім доходу, отриманого від азартних ігор з використанням гральних автоматів	13			
Сума виплачених гравцю виплат	14			
Податок на дохід від букмекерської діяльності, азартних ігор (у тому числі казино), крім доходу, отриманого від азартних ігор з використанням гральних автоматів, за звітний (податковий) період (позитивне значення (рядок 13 – рядок 14) x $\frac{9}{100}$)	15			
Зменшення нарахованої суми податку	16 ЗП			
Податок на прибуток за звітний (податковий) період (рядок 06 + рядок 06.1 КІК + рядок 06.2 МПЗ + рядок 06.3 ДІА + рядок 06.4 + рядок 08 + рядок 10 + рядок 12 + рядок 15 – рядок 16 ЗП)	17			
Податок на прибуток за результатами попереднього звітного (податкового) періоду поточного року з урахуванням уточнень (рядок 17 Податкової декларації з податку на прибуток підприємств за попередній звітний (податковий) період поточного року)	18			
Податок на прибуток, нарахований за результатами останнього (звітного) податкового періоду (рядок 17 – рядок 18) (+, -)	19			
Сума авансового внеску при виплаті дивідендів, що має бути сплачена у звітному (податковому) періоді	20 АВ			
Сума авансового внеску при виплаті дивідендів, що має бути сплачена за результатами попереднього звітного (податкового) періоду поточного року, з урахуванням уточнень (рядок 20 АВ Податкової декларації з податку на прибуток підприємств за попередній звітний (податковий) період поточного року)	21			
Сума авансового внеску при виплаті дивідендів, нарахована за результатами останнього (звітного) податкового періоду (рядок 20 АВ – рядок 21)	22			
Сума податків, які утримуються при виплаті доходів (прибутків) нерезидентам, нарахованих за звітний (податковий) період	23 ПН			
Сума податків, які утримуються при виплаті доходів (прибутків) нерезидентам за результатами попереднього звітного (податкового) періоду поточного року, з урахуванням уточнень (рядок 23 ПН Податкової декларації з податку на прибуток підприємств за попередній звітний (податковий) період поточного року)	24			
Сума податків, які утримуються при виплаті доходів (прибутків) нерезидентам, нарахованих за результатами останнього (звітного) податкового періоду (рядок 23 ПН – рядок 24)	25			
Сума авансових внесків з пунктів обміну іноземних валют, що має бути сплачена у звітному (податковому) періоді	26 ОВ			
Сума авансових внесків з пунктів обміну іноземних валют, що має бути сплачена у попередньому звітному (податковому) періоді поточного року	27			
Сума авансових внесків з пунктів обміну іноземних валют, нарахована за результатами останнього звітного (податкового) періоду (рядок 26 ОВ – рядок 27)	28			

Джерело: складено авторами.

Таблиця 5. Робочий документ контролера ПП-2 з перевірки розрахунку авансового внеску з податку на прибуток підприємств на суму виплачених дивідендів (прирівняних до них платежів)

ПОКАЗНИКИ	Код рядка	За даними підприємства	За даними контролю	Відхилення
1	2	3	4	5
Сума виплачених у звітному (податковому) періоді дивідендів (прирівняних до них платежів), у тому числі:	1			
сума дивідендів, виплачена фізичним особам	1.1			
сума дивідендів, виплачена інститутом спільного інвестування	1.2			
сума дивідендів, виплачена платником податку, прибуток якого звільнений від оподаткування відповідно до положень Податкового кодексу України, у розмірі прибутку, звільненого від оподаткування у періоді, за який виплачуються дивіденди	1.3			
частина чистого прибутку (доходу), що підлягає сплаті до державного бюджету державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями відповідно до статті 11 Закону України «Про управління об'єктами державної власності»	1.4			
сума дивідендів, що виплачена материнською компанією	1.5			
Сума дивідендів, що отримана материнською компанією	2			
Сума перевищення отриманих над виплаченими материнською компанією дивідендів у попередньому звітному (податковому) році	3			
Сума перевищення дивідендів, що підлягають виплаті, над значенням об'єкта оподаткування за відповідний(і) податковий(і) (звітний(і)) рік(роки), за результатами якого(их) виплачуються дивіденди, позитивне значення (сума позитивних значень) (сума виплачених дивідендів – (рядок 04 + рядок 07- рядок 07.2 + рядок 09 + рядок 11 + рядок 13 – рядок 14 Податкової декларації з податку на прибуток підприємств))	4			
Сума дивідендів, з якої має бути сплачено авансовий внесок у звітному (податковому) періоді (рядок 1 – рядок 1.1 – рядок 1.2 – рядок 1.3 – рядок 2 – рядок 3 додатка АВ), але не більше значення рядка 4 додатка АВ	5			
Сума авансового внеску у зв'язку із виплатою дивідендів (прирівняних до них платежів), що має бути сплачена у звітному (податковому) періоді (рядок 5 додатка АВ x ____ ² /100) (переноситься в рядок 20 АВ Податкової декларації з податку на прибуток підприємств)	6			

Таблиця 6. Робочий документ контролера ПП-3 з перевірки інформації щодо нарахованої амортизації

Код рядка	За даними підприємства	Номер групи	За даними контролю		Розрахована сума амортизації за звітний (податковий) період	Відхилення
			Балансова вартість на початок звітного (податкового) періоду	на кінець звітного (податкового) періоду		
1	2	3	4	5	6	7
Основні засоби						
A1		1	X	X	X	
A2		2				
A3		3				
A3.1 ²		3				
A4		4				
A4.1 ²		4				
A5		5				
A5.1 ²		5				
A6		6				
A7		7				
A8		8				
A9		9				
A9.1 ²		9				
A10		10	X	X	X	
A11		11	X	X	X	
A12		12				
A13		13	X	X	X	
A14		14				
A15		15				
A16		16				
A17		Сума рядків A1 – A16				
КП		Капіталізовані проценти, включені до собівартості необоротних активів				
Нематеріальні активи						
H1						
H2						
H3						
H4						
H5						
H6						
H7		Сума рядків H1 – H6				
1.2.1		Усього (рядок A17 + рядок H7)				

Джерело: складено авторами.

Таблиця 7. Робочий документ контролера ПП-4 з перевірки наявності поданих до Податкової декларації з податку на прибуток підприємств форм фінансової звітності за звітний (податковий) період

Баланс (Звіт про фінансовий стан) ¹⁰	Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ¹⁰	Звіт про рух грошових коштів ¹⁰	Звіт про власний капітал ¹⁰	Примітки до річної фінансової звітності ¹⁰	Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва		Спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва	
					Баланс	Звіт про фінансові результати	Баланс	Звіт про фінансові результати

Джерело: складено авторами.

Таблиця 8. Робочий документ контролера ПП-5 з перевірки розрахунку різниці між сумою загального мінімального податкового зобов'язання та загальною сумою сплачених податків, зборів, платежів та витрат на оренду земельних ділянок

Показники	Код рядка	За даними підприємства	За даними контролю	Відхилення
1	2	3		
Частка сільськогосподарського товаровиробництва за податковий (звітний) період, %	01			
Загальне мінімальне податкове зобов'язання	02 МПЗ-3			
Загальна сума сплачених податків, зборів, платежів та витрат на оренду земельних ділянок, у тому числі:	03			
податок на прибуток підприємств	03.1			
податок на доходи фізичних осіб	03.2			
військовий збір	03.3			
єдиний податок	03.4			
земельний податок	03.5			
рендна плата за спеціальне використання води	03.6			
20 відсотків витрат на сплату орендної плати	03.7			
Різниця між сумою загального мінімального податкового зобов'язання та загальною сумою сплачених податків, зборів, платежів та витрат на оренду земельних ділянок (рядок 02 МПЗ-3 - рядок 03 додатка МПЗ) (+,-)	04			

Джерело: складено авторами.

Таблиця 9. Робочий документ контролера ПП-6 з перевірки розрахунку прибутку, що звільняється від оподаткування

ПОКАЗНИКИ	Код рядка	За даними підприємства	За даними контролю	Відхилення
1	2	3		
Прибуток, звільнений від оподаткування, або збиток від діяльності, прибуток від якої звільняється від оподаткування, у тому числі:	05			
на підставі «А» (рядок А1 + рядок А2 – рядок А3)	05.1			
Фінансовий результат, визначений у фінансовій звітності:	А1			
різниця, які збільшують фінансовий результат до оподаткування	А2			
різниця, які зменшують фінансовий результат до оподаткування	А3			

Джерело: складено авторами.

Таблиця 10. Довідкова відомість розрахунку різниці, що виникають при нарахуванні амортизації необоротних активів

Фінансовий результат до оподаткування збільшується:	Сума, грн+, -	Фінансовий результат до оподаткування зменшується:
1		2
на суму нарахованої амортизації основних засобів та/або нематеріальних активів відповідно до національних НП(С)БО або МСФЗ		на суму розрахованої амортизації основних засобів та/або нематеріальних активів відповідно до п. 138.3 ПКУ
на суму уцінки та втрат від зменшення корисності основних засобів та/або нематеріальних активів, включених до витрат звітного періоду відповідно до національних НП(С)БО або МСФЗ		на суму залишкової вартості окремого об'єкта основних засобів та/або нематеріальних активів, визначеної з урахуванням положень ст. 138 ПКУ, у разі ліквідації або продажу такого об'єкта
на суму залишкової вартості окремого об'єкта основних засобів та/або нематеріальних активів, визначеної відповідно до національних НП(С)БО або МСФЗ, у разі ліквідації або продажу такого об'єкта		на суму дооцінки основних засобів та/або нематеріальних активів у межах попередньо віднесених до витрат уцінки відповідно до НП(С)БО або МСФЗ*
на суму залишкової вартості окремого об'єкта невиробничих основних засобів та/або невиробничих нематеріальних активів, визначеної відповідно до НП(С)БО або МСФЗ, у разі ліквідації або продажу такого об'єкта		на суму вигід від відновлення корисності основних засобів та/або нематеріальних активів у межах попередньо віднесених до витрат втрат від зменшення корисності основних засобів або нематеріальних активів відповідно до НП(С)БО або МСФЗ
на суму витрат на ремонт, реконструкцію, модернізацію або інші поліпшення невиробничих основних засобів чи невиробничих нематеріальних активів, віднесених до витрат відповідно до НП(С)БО або МСФЗ		на суму первісної вартості придбання або виготовлення окремого об'єкта невиробничих основних засобів або невиробничих нематеріальних активів та витрат на їх ремонт, реконструкцію, модернізацію або інші поліпшення, у тому числі віднесених до витрат відповідно до НП(С)БО або МСФЗ, у разі продажу такого об'єкта невиробничих основних засобів або нематеріальних активів, але не більше суми доходу (виручки), отриманої від такого продажу
Разом		

Джерело: складено авторами.

**Таблиця 11. Довідкова відомість забезпечення
для відшкодування наступних (майбутніх) витрат (п. 139.1. ПКУ)**

Фінансовий результат до оподаткування збільшується:	Сума, грн+, -	Фінансовий результат до оподаткування зменшується:
на суму витрат на створення забезпечень (резервів) для відшкодування наступних (майбутніх) витрат (крім забезпечення (резерву) витрат на оплату відпусток працівникам, інших виплат, пов'язаних з оплатою праці, та витрат на сплату єдиного соціального внеску, що нараховується на такі виплати) відповідно до НП(С)БО або МСФЗ		на суму використання створених забезпечень (резервів) витрат (крім забезпечення (резерву) витрат на оплату відпусток працівникам, інших виплат, пов'язаних з оплатою праці, та витрат на сплату єдиного соціального внеску, що нараховується на такі виплати), сформованого відповідно до НП(С)БО або МСФЗ
на суму коригування (зменшення) забезпечень (резервів) для відшкодування наступних (майбутніх) витрат (крім забезпечення (резерву) на відпустки працівникам, інших виплат, пов'язаних з оплатою праці, та витрат на сплату єдиного соціального внеску, що нараховується на такі виплати), на яку збільшився фінансовий результат до оподаткування відповідно до НП(С)БО або МСФЗ		
Разом		

Джерело: складено авторами.

Таблиця 12. Довідкова відомість визначення резерва сумнівних боргів або резерв очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів)

Фінансовий результат до оподаткування збільшується:	Сума, грн+, -	Фінансовий результат до оподаткування зменшується:
на суму витрат від списання дебіторської заборгованості понад суму резерву сумнівних боргів або понад резерв очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів)		на суму коригування (зменшення) резерву сумнівних боргів або резерв очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів), на яку збільшився фінансовий результат до оподаткування відповідно до НП(С)БО або МСФЗ
на суму витрат від списання дебіторської заборгованості понад суму резерву сумнівних боргів або понад резерв очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів)		на суму списаної дебіторської заборгованості (у тому числі за рахунок створеного резерву сумнівних боргів або резерв очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів), що відповідає ознакам, визначеним пп. 14.1.11
Разом		

Джерело: складено авторами.

Таблиця 13. Довідкова відомість розрахунку податку на прибуток за даними бухгалтерського та податкового обліку

Показник	Сума	
Фінансовий результат за даними бухгалтерського обліку		
Збільшення або зменшення фінансового результату за рахунок:	+	-
Різниця, що виникають при нарахуванні амортизації необоротних активів		
Різниця, що виникають при забезпеченні для відшкодування наступних (майбутніх) витрат		
Різниця, що виникають при визначенні резерва сумнівних боргів або резерв очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів)		
Фінансовий результат за даними податкового обліку		
Податок на прибуток		

Джерело: складено авторами.

Таблиця 14. Аналіз податкового навантаження податку на прибуток

Показник	За попередній період	За звітний період	Відхилення у сумі	Відхилення у відсотках
Валовий дохід				
Витрати				
Фінансовий результат за даними бухгалтерського обліку				
Податкові різниці				
Податок на прибуток за даними бухгалтерського обліку				
Податок на прибуток за даними податкового обліку				
Податкове навантаження				

Джерело: складено авторами.

нарахуванні амортизації необоротних активів, забезпечення для відшкодування наступних (майбутніх) витрат, визначення резерва сумнівних боргів або резерв очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів) (таблиці 10—12). Для узагальнення даних податкової та фінансової звітності запропонована довідкова відомість розрахунку податку на прибуток за даними бухгалтерського та подат-

кового обліку (таблиця 13). За результатами роботи підприємства пропонується проводити аналіз податкового навантаження податку на прибуток за формою, що наведена у таблиці 14.

ВИСНОВКИ

У роботі удосконалена методика проведення контролю податку на прибуток, яка на відміну від існуючих включає: анкету, загальний

план перевірки, програму перевірки, робочі документи. Запропонована методика проведення контролю податку на прибуток надасть змогу охопити всі аспекти фінансового та податкового обліку податку на прибуток, вчасно виявити порушення у фінансової та податкової звітності.

З метою удосконалення фінансового, управлінського та податкового обліку пропонуємо форми Довідкових відомостей з: розрахунку різниці, що виникають при нарахуванні амортизації необоротних активів, забезпечення для відшкодування наступних (майбутніх) витрат, визначення резерва сумнівних боргів або резерв очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів). Для узагальнення даних податкової та фінансової звітності запропонована довідкова відомість розрахунку податку на прибуток за даними бухгалтерського та податкового обліку. Пропонується проводити аналіз податкового навантаження податку на прибуток за результатами роботи підприємства. Це допоможе скоротити час на формування та обробку цих документів, попередить можливість неправильного документообігу, оскільки буде використовуватися розроблені шаблони цих документів.

Література:

1. Макаренко А.П., Меліхова Т.О. Методичні підходи до проведення внутрішнього аудиту звіту про фінансові результати в системі управління економічною безпекою підприємства. Матеріали тез доповідей Міжнар. наук. — прак. конф. "Сучасні проблеми модернізації та структурних трансформацій економіки України і регіонів". 11 листопада 2015 р. Запоріжжя: КПУ, 2015. С. 118—120.
2. Меліхова Т. О., Федорова Л. А. Удосконалення методики внутрішнього контролю податку на прибуток для підвищення економічної безпеки підприємства. Ефективна економіка. 2018. № 12. — URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6798> (дата звернення: 29.09.2023).
3. Меліхова Т.О. Економічна безпека підприємства: формування, контроль, ефективність: монографія. Херсон:Видавничий дім "Гельветика", 2018. 632 с.
4. Меліхова Т.О., Федоров І.О. Внутрішній контроль виробничих запасів для своєчасного виявлення загроз в системі управління фінансової безпеки підприємства. Агросвіт, 2018. № 2. С. 63—70.
5. Меліхова Т. О., Кулик Ю. С. Удосконалення обліку, оподаткування та аудиту земельного податку на підприємствах великого та малого бізнесу з метою оптимізації їх податкового планування. Агросвіт. 2022. № 4. С. 27—36.
6. Меліхова Т. О., Штепа В. В. Удосконалення оподаткування, обліку та аудиту податку на додану вартість для поліпшення податкового планування. Агросвіт. 2020. № 22. С. 34—42.
7. Меліхова Т., Бикова М. Розробка програми аудиту податку на прибуток для підвищення фінансової безпеки підприємства. Агросвіт. 2017. № 1—2. С. 19—25.
8. Меліхова Т. О., Бойко М. Ю. Розробка програми аудиту податку на додану вартість для підвищення фінансової безпеки підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 1. С. 34—39.
9. Меліхова Т.О., Зуб О.С. Розробка програми аудиту екологічного податку для підвищення фінансової безпеки підприємства. Ефективна економіка. 2016. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?n=12&y=2016>
10. Меліхова Т. О., Лисяк О. В. Удосконалення документування обліку та аудиту заробітної плати в управлінні підприємством. Агросвіт. 2021. № 21—22. С. 43—50.
11. Меліхова Т. О., Масленнікова І. А. Удосконалення обліку, оподаткування та аудиту товарів при здійсненні експортно-імпортних операцій для ефективного податкового планування на торговельних підприємствах. Ефективна економіка. 2021. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9520> (дата звернення: 29.09.2023).
12. Меліхова Т. О., Троян О. В. Аналіз впливу податкового навантаження на рівень податкової безпеки підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 20. С. 33—37.
13. Меліхова Т. О., Климова О. В. Удосконалення обліку та внутрішнього контролю списання основних засобів бюджетних установ для підвищення якості контролю та ефективності проведення ревізії. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 20. С. 30—36.
14. Меліхова Т. О., Феофанов Л. К., Присяжнюк Д. В. Удосконалення організації та методики внутрішнього та зовнішнього контролю розрахунків з постачальниками. Агросвіт. 2021. № 20. С. 32—39.
15. Меліхова Т. О., Філатова А. І. Методологічні аспекти організації обліку та аудиту матеріалів та палива на підприємстві. Агросвіт. 2020. № 21. С. 26—34.
16. Меліхова Т. О., Корнєва Л. В. Удосконалення методичних підходів до внутрішнього контролю нарахування заробітної плати для підвищення економічної безпеки підприємства. Агросвіт. 2020. № 1. С. 17—23.
17. Меліхова Т. О., Феофанов Л. К., Рябчук О. О. Удосконалення фінансового обліку

та аудиту заробітної плати для підвищення ефективності управління підприємством. Економіка та держава. 2021. № 10. С. 86—92.

18. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Подmeshальська Ю. В., Чакалова Н. С. Теорія бухгалтерського обліку: навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності 071 "Облік і оподаткування" освітньо-професійної програми "Оподаткування, облік, контроль в управлінні підприємством". Запоріжжя: ЗНУ, 2022. 516 с.

19. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Кутчак Ю. М. Фінансовий облік II: навчальний посібник для здобувачів рівня вищої освіти бакалавра спеціальності 071 "Облік і оподаткування" освітньо-професійної програми "Оподаткування, облік, контроль в управлінні підприємством". Запоріжжя: ЗНУ, 2023. 368 с.

References:

1. Makarenko, A.P. and Melikhova, T.O. (2015), "Methodological approaches to internal audit of the financial results report in the system of management of economic safety of the enterprise", *Materialy tez dopovidey Mizhnar. nauk. — prak. konf. "Suchasni problemy modernizatsiyi ta strukturnykh transformatsiy ekonomiky Ukrainy i rehioniv"*, [Materials of Abstracts International sciences — prak. konf. "Modern problems of modernization and structural transformations of the economy of Ukraine and regions"], KPU, Zaporizhzhya, Ukraine, 11 nov, pp. 118—120.
2. Melikhova, T. and Fedorova, L. (2018), "Improvement of profit tax internal control method for rising enterprise economic security", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 12, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6798> (Accessed 29 Sep 2023).
3. Melikhova, T.O. (2018), *Ekonomichna bezpeka pidpryyemstva: formirovanye, kontrol', efektyvnist'* [Economic security of the enterprise: formation, control, efficiency], Kherson, Ukraine.
4. Melikhova, T.O. and Fedorov, I.O. (2018), "Internal control of inventory for timely detection of threats in the system of financial security management of the enterprise", *Ahrosvit*, vol. 2, pp. 63—70.
5. Melikhova, T. and Kulyk, Yu. (2022), "Improving the accounting, taxation and audit of land tax in large and small businesses in order to optimize their tax planning", *Agrosvit*, vol. 4, pp. 27—36.
6. and Shtepa, V. (2020), "Improving taxation, accounting and auditing of value added tax to improve tax planning", *Agrosvit*, vol. 22, pp. 34—42.
7. Melikhova, T. and Bykova, M. (2017) "Development of an income tax audit program to increase the financial security of the enterprise", *Ahrosvit*, vol. 1—2, pp. 19—25.
8. Melikhova, T. and Boyko, M. (2017), "The audit development of the value-added tax for improving the financial security of the enterprise", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 1, pp. 34—39.
9. Melikhova, T. and Zub, O. "The development of environmental tax auditing programmes for improvement the enterprise financial security", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 12, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?n=12&y=2016> (Accessed 29 Sep 2023).
10. Melikhova, T. and Lysiak, O. (2021), "Improving the documentation of accounting and audit of wages in enterprise management", *Agrosvit*, vol. 21—22, pp. 43—50.
11. Melikhova, T. and Maslennikova, I. (2021), "Improving the accounting, taxation and audit of goods in the implementation of export-import operations for effective tax planning in commercial enterprises", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 11, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9520> (Accessed 29 Sep 2023).
12. Melikhova, T. and Troyan, O. (2017), "The analysis of the tax burden on the enterprise tax security level", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 20, pp. 33—37.
13. Melikhova, T. and Klymova, O. (2021), "Adequate area of internal control over the write-off of the main budgetary installations for the improvement of the quality of control and efficiency of the revision", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 20, pp. 30—36.
14. Melikhova, T., Feofanov, L. and Prysiazniuk, D. (2021), "Improving the organization and methods of internal and external control of payments to suppliers", *Agrosvit*, vol. 20, pp. 32—39.
15. Melikhova, T. and Filatova, A. (2020), "Methodological aspects of the organization of accounting and auditing of materials and fuel at the enterprise", *Agrosvit*, vol. 21, pp. 26—34.
16. Melikhova, T. and Korneva, L. (2020), "Improvement of methodological approach to internal control of payroll calculation for company economic security enhancement", *Agrosvit*, vol. 1, pp. 17—23.
17. Melikhova, T., Feofanov, L. and Riabchuk, O. (2021), "Improving financial accounting and payroll audit to improve the efficiency of enterprise management", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 10, pp. 86—92.
18. Makarenko, A.P., Melikhova, T. O., Podmeshalska, Y. V. and Chakalova, N.S. (2022), *Teoriya bukhgalters'koho obliku. Theory of accounting: a study guide for higher education bachelor degree holders* [Теорія бухгалтерського обліку], ZNU, Zaporizhzhya, Ukraine.
19. Makarenko, A. P., Melikhova, T. O. and Kutchak Yu. M. (2023), *Finansovyy oblik II. [Financial accounting II]*, ZNU, Zaporizhzhya, Ukraine. *Стаття надійшла до редакції 24.10.2023 р.*